

HRVATSKI *glasnik*

XXXII. godina, 1. broj

6. siječnja 2022.

cijena 200 Ft

FOTO: PETER TEMMEL

Obilježena trideseta obljetnicu utemeljenja Saveza Hrvata u Mađarskoj

3. – 5. stranica

U Čavolju

6. stranica

Hrvatska misa u Barči

12. stranica

Maturalac

13. stranica

Neka nam je sretna

Opet nam je prošla jedna godina, a pred nama je nova. U ovo vrijeme poželimo napraviti stanku, sjetimo se onoga što nam se dogodilo u prošloj godini, upitamo se jesmo li zadovoljni ili možda nezadovoljni s njom, što bismo htjeli popraviti ili napraviti u novoj. Iza nas je teška godina, pandemija je osujetila mnoge naše planove, ograničavala živote, kontakte, druženja, putovanja i druge naše navike koje su do tada bile prirodne. Često smo bili ljuti, nezadovoljni što svoje aktivnosti ne možemo obavljati onako kako smo navikli (maske, distanca, online nastava, posao, cijepljenje itd.), ali oni koji čitaju ove redove mogu biti zahvalni što im se pruža mogućnost i nada u bolja vremena, te mogu nadživjeti i ove probleme i veseliti se novim izazovima. Na početku godine uvijek pomislimo koliko je duga jedna godina, traje čak 365 dana. Mislimo da je pred nama mnogo vremena da napravimo mnoštvo sjajnih stvari koje smo isplanirali. Međutim, često zbog „viših sila“ u tom vremenskom roku ne uspijevamo ostvariti planirano, pa nas to frustrira. Tako je to bilo i prošle godine zbog širenja zaraze prouzročene virusom Covid: nismo uspjeli ostvariti neke svoje planove i želje. Čini se da će virus još neko vrijeme ostati s nama te i dalje mrsiti naše planove, zbog čega u nama raste napetost, nestrpljenje i razočaranje. Možda ćemo početkom ove godine svoje planove i želje trebati osmisлити drugačije, prilagođavajući se prilikama koje nas okružuju, pa će tako biti manje razočaranja i napetosti. Možda bismo mogli planirati i zaželjeti nešto doista neuobičajeno: da češće pogledamo u sebe, učinimo nešto za sebe i ljude oko sebe, napravimo nešto dobro i vrijedno, pomognemo drugima kada im je potrebno ili prihvatimo pomoć kada nam je potrebna. Za ostvarenje tih planova i želja ne trebaju nam ni velika količina novaca ni čarobni recepti, jedino trebamo biti svojji, s osmijehom na licu dok se obraćamo drugima, uz malo dobre volje. Ne zaboravite! Nova godina je vaša! Ne dopustite da vam samo tako prođe, osmislite svoje planove i želje tako da ih ni „više sile“ ne smognu poremetiti, a jamstvo za to bit će Vam ništa drugo nego dobra volja i dobrotla!

Beta

Glasnikov tjedan

Ako nismo imali ni snage ni vremena posljednjih tjedana prosinca misliti i izvlačiti pouke o godini koja je sada već iza nas, onda to činimo posljednjih dana iste. Jer ne želimo, iako je to nemoguća misija, misli i brige koje nismo riješili prenijeti preko praga sa sobom. A bilo ih je podosta. Neka ostanu s nama tek radosti i dobre vibracije. Koliko je ovih potonjih u žrvnju posla koji radimo procijenite vi sami poštovani čitatelji, gledajući i prateći naš rad. Mi novinari ćemo vam reći: jako malo. Jer? Nekada davno bilo je ovo cjenjeno i priznato zvanje. Danas se ono potcjenjuje. S druge strane za konzumiranje plodova našega rada traži se znanje hrvatskoga jezika, narodnosna javnost i kontinuirani društvenopolitički dijalog, sposobnost i želja kritičkog promišljanja i djelovanja te iznošenja mišljenja. A toga je sve manje.

Iza nas je godina u kojoj je tjednik Hrvata u Mađarskoj bio u okrugloj obljetnici, tridesetoj. Velikim slovima tridesetoj. Hrvatsko društvo katoličkih novinara dodijelilo je priznanje Hrvatskom glasniku za trideset godina izlaženja i unapređenje vjerskog života Hrvata u Mađarskoj od Gradišća do Bačke. Nisu puno pogriješili, jer skoro 50 % našega sadržaja je vjersko-

ga karaktera, reći će oni koji uzmu u ruke tjednik Hrvata u Mađarskoj, dodavši vi pišete samo o misama i svećenicima, vjerskim priredbama, hodočašćimama ... Pa kako i ne bi, kada je šest od deset programa mjesne hrvatske samouprave upravo hodočašće.

Iza nas je teška godina, u kojoj je uredništvo Medijskog centra Croatica punilo sadržajima više medijskih platformi. Ovu tiskanu koju držite u ruci, ali i radijsku (Radio Croatica) te televizijsku (TV Croatica) i društvene profile istih. Mikrofon nam je bio u rukama svakoga dana kao i pero i fotoaparati, snimanje i montaža, tipkovnica pod prstima, te dnevni postovi na našim društvenim mrežama. Naš društveni profil Hrvatski glasnik djelovao je kao dnevni online portal. Mnoštvo vijesti, aktualnosti, fotografija... Nema kod nas slobodnih vikenda i večeri. Osobe s kompetencijama za ovaj posao ne nalaze se baš na svakom uglu. S druge strane polako već svatko misli kako je novinar. Pokušava, ali ne pridržava se niti poznaje osnovna pravila struke. Ali koga još uopće zanima struka. Kada jedino što nas može zainteresirati je naša fotografija na društvenom profilu. Polako su već svi lajkom na istu udovoljili potrebi za novinskom viješću, napisom, reportažom. Stavivši sebe u izlog i o sebi ono što SAMI žele da se vidi. Kako bi se izbjegla pitanja dovoljno je jedan s drugim porazgovarati, nahvaliti sebe i to objaviti na nekoj platformi. Onako kako mi želimo. Bez dosadnih pitanja znatizeljnih novinara.

Branka Pavić Blažetin

„Iza nas je teška godina, u kojoj je uredništvo Medijskog centra Croatica punilo sadržajima više medijskih platformi. Ovu tiskanu koju držite u ruci, ali i radijsku (Radio Croatica) te televizijsku (TV Croatica) i društvene profile istih.“

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

HRVATSKI glasnik

Obilježena trideseta obljetnicu utemeljenja Saveza Hrvata u Mađarskoj

Svečana sjednica

Udruga Savez Hrvata u Mađarskoj 27. studenoga obilježila je tridesetu obljetnicu svog utemeljenja. Obilježavanje je održano u Pečuhu. Svetu misu zadušnicu u spomen osnivača Saveza Hrvata u Mađarskoj služili su velečasni Gabrijel Barić i velečasni Augustin Darnai. U sklopu svete mise posvećena je i zastava Saveza, te odana počast svim žrtvama Domovinskog rata. Misa je služena u pečuškoj Franjevačkoj crkvi, pjevao je združeni zbor Hrvata iz županije na čelu s domaćinima, Ženskim pjevačkim zborom Augusta Šenoe. Na orguljama je svirao László Cseh. Nakon svete mise u kazališnoj dvorani Hrvatskog kazališta Pečuh održana je svečana priredba u spomen 30. obljetnice utemeljenja Saveza Hrvata u Mađarskoj.

Blagoslovljena je zastava Saveza Hrvata u Mađarskoj

Priredbu su svojom nazočnošću počastili veleposlanik Republike Hrvatske Mladen Andrić, generalni konzul Drago Horvat, zamjenik ravnatelja Hrvatske matice iseljenika Ivan Tepeš, te predstavnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Dubravka Severinski. Svi su se oni obratili nazočnima. Nazočnima se obratio i predsjednik HDS-a Ivan Gugan i glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, koji je ujedno i član Predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj za podravsku regiju.

U svom obraćanju predsjednik HDS-a Ivan Gugan između ostalog je čestitao obljetnicu svim članovima, kojima se zahvalio na aktivnostima unutar naše zajednice, naglasivši kako mu „na pamet padaju hrabri, savjesni i svjesni Hrvati koji su krajem osamdesetih godina počeli govoriti o osamostaljivanju Hrvata u Mađarskoj u okviru jedne posebne organizacije“. U nastavku je spomenuo kako je možda Savez Hrvata tijekom godina oslabio u političkoj dimenziji, ali u društvenopolitičkom životu Hrvata i danas predstavlja jednu od najvažnijih organizacija, pridodavši kako „to potvrđuje i nedavna Skupština HDS-a i izglasana narodnosna lista za parlamentarne izbore. I upravo na inicijativu onih članova Skupštine koji su članovi Saveza potvrđeno je načelo da je Savez organizacija svih Hrvata u Mađarskoj, te su na listi putem svojih predstavnika zastupljene sve regije. Mislim da je to glavna poruka ove organizacije“, istaknuo je Gugan, zaželjevši puno uspjeha u radu.

Pedesetak gostiju i nazočnih pozdravio je i predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac. Od osmeročlanog (predstavnicima šest regija uz predsjednika i zamjenika predsjednika)

Predsjedništva na pozornici su uz predsjednika Ostrogonca bili Angela Šokac Marković (Bačka), Jozo Solga (Podravina), zamjenik predsjednika SHM-a Arnold Barić, te predsjednik Nadzornog odbora Mijo Štandovar.

Kako je rekao Ostrogonac, organizatori su pozvali ugledne Hrvate koji su bili jako aktivni u vrijeme osnutka udruge, Ernesta Barića, Đuru Vidmarovića, Dinka Šokčevića, Vinka Hergovića, Jozu Solgu i Angelu Šokac Marković, a o SHM-u je govorio i njegov predsjednik Joso Ostrogonac. Zbog bolesti pozivu se nisu odazvali pozvani „predavači“, Jolanka Tišler, Mijo Karagić i Martin Išpanović.

Joso Ostrogonac pročitao je pismo Franje Pajrića st. i Geze Völgyija st. Oni su pozdravili slavljenike, prisjetivši se prvih dana i utemeljenja SHM-a. Između ostalog napisali su: „Prisjećajući se događaja otprije trideset godina s poštovanjem mislimo na sve koji su bili prisutni i pomogli pri osnivanju naše krovne udruge. Iako je ponekad bilo nesporazuma, znamo da su sve nas vodili želja za boljitkom i interesi našega hrvatstva. Bez spominjanja imena znamo kako je veliki broj ljudi iznimno puno radio u službi Hrvata u Mađarskoj. Hvala na njihovom trudu i radu. Na žalost, neki već nisu s nama, na njih mislimo s ljubavlju i poštovanjem. Neka počivaju u miru Božjem. Želimo uspješan rad i da Savez još puno godina radi na opstanku našeg hrvatstva!“

U svom govoru Ostrogonac se osvrnuo na protekle godine. „Dana 2. i 3. studenoga 1990. godine sa svih strana države gdje obitava hrvatska zajednica u Sambotelu se okupilo sto pedesetak zastupnika, koji su nakon dugih rasprava, usuglašavanja i kompromisnoga rješenja donijeli odluku o osnutku prve hrvatske organizacije s državnim djelokrugom. Dogodilo se sve to u ushićenome ozračju 1989.-90., tada, kada je Hrvatska učinila

Misa zadušnica u pečuškoj Franjevačkoj crkvi

Dio članova Predsjedništva SHM

prve korake ka samostalnosti. Savez je tijekom tridesetogodišnjeg postojanja preživio mnogobrojne strukturne promjene. Zajedništvo, udruženje regija nije bila niti je laka Savezova zadaća. Česte su bile nesuglasice i konfliktna situacije koje su narušavale Savezovo zajedništvo i njegov opstanak. Ali nesuglasice smo uspjeli ublažiti i smjestiti u pozadinu promišljenim kompromisom, ljudskim pristupom, osnovnim načelima demokracije i zrelim razmišljanjem. Valjda i zbog toga mađarska i hrvatska politička elita Hrvate u Mađarskoj smatra najbolje organiziranom narodnosnom skupinom", rekao je Ostrogonac.

Na pozornici su se redali govornici, iznoseći svoje misli, temeljene na subjektivnim sjećanjima i vlastitom viđenju događanja i ljudi u njima, manje na potvrđenim izvorima. Tako su neki nešto spomenuli, a drugi to propustili, osvrćući se na ljude i događanja, postupanja i odstupanja. Svaki član Saveza koji je to bio u studenom 1990. ili kroz narednih trideset godina, a to je činio iz vlastite želje, kako bi pomogao svom narodu, mogao bi ispričati svoju priču koja ga vezuje uz Savez i njegovo djelovanje, te govoriti o turbulencijama koje su se događale i događaju. Govoriti o traženje putova. Tako i ja, kao i svi oni koji prirodnom novinarskog posla prate djelovanje ove civilne udruge, iz dana u dana već tridesetak godina, a bili smo svjedoci događanja.

Ernest Barić naglasio je kako su 2. i 3. studenom datumi od povijesne važnosti za Hrvate u Mađarskoj, ukazavši na kontekst u kojem je moglo i neizbježno trebalo doći do osnivanja Saveza Hrvata u Mađarskoj. To su višestranački izbori, koji su rezultirali prelaskom iz jednostranačkog sustava u višestranačje te promjene u tadašnju Jugoslaviju i Hrvatskoj, nakon kojih je 17. lipnja 1989. utemeljena Hrvatska demokratska zajednica čijem su osnutku iz Mađarske prisustvovali Đuro Franković, Antun Mujić i Kornelije Matković. „Za nas je sambotelski skup bio od presudnog značenja, jer bilo je pitanje kako će se ljudi, prvenstveno intelektualci odgojeni na južnoslavenstvu, a u jezičnom pogledu srbohrvaštini, regionalizmu i na razini subetničke svijesti udružiti u jedinstveni Savez Hrvata i samostalno, kao Hrvati, kroitati svoju sudbinu. Smatram da je najveći domet, uspjeh toga skupa u tomu što smo u toj nakani uspjeli, bez obzira na pokušaje, a bilo ih je, da se sačuva staro i dovede u sumnju legitimitet sudionika skupa i ostvarivanje jedinstva u samostalnom političkom, kulturnom, medijskom i školskom sustavu Hrvata u Mađarskoj. Na skupu je za prvog predsjednika izabran Đuro Franković, a za tajnika Mijo Karagić", rekao je Barić. Barić je podsjetio kako

je razmjerno brzo utemeljen i Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj. Istaknuo je kako je u radu Saveza Hrvata nakon njegova službenoga osnutka u Sambotelu kasnije došlo do turbulencija, trzavica, a povremeno i dramatičnih scena, ali je Savez svoju misiju izvršio, kako bi političku funkciju u duhu strukturnih promjena u društvenom ustroju 1994. godine preuzele novoutemeljene manjinske samouprave, pa tako i hrvatska, a Savez do danas obavlja svoju kulturno-prosvjetiteljsku djelatnost.

Jedan od uvoznika ideje o jedinstvu Hrvata u Mađarsku zasigurno je bio Đuro Vidmarović, koji je imao veliku ulogu u prenošenju podrške HDZ-a i Franje Tuđmana osnutku samostalne hrvatske organizacije s ciljem okupljanja Hrvata od Gradišća do Bačke. Vidmarović je između ostalog rekao: „Godine 1990., nakon slobodnih i demokratskih višestranačkih izbora u Hrvatskoj jednostranačje je otišlo u povijest. Izbornu pobjedu odnijela je Hrvatska demokratska zajednica, stranka koju je predvodio dr. Franjo Tuđman. Prilika je kazati, s neskrivenim oprezom, kako je na osnivačkom Saboru ove stranke, 24. veljače 1990. sudjelovalo i nekoliko vodećih predstavnika Hrvata u Mađarskoj. Spomenuti ću jedno ime: Đuro Franković. Njegov je nastup bio vehementan i za povijesno pamćenje. Zbog povijesne istine moram kazati kako dio naše intelektualne elite nije bio za razbijanje DSJS-a. Smatrali su to dobro ustrojenom i korisnom organizacijom. Nije ih pokolebala ni činjenica što je i MSRP promijenila ime, prihvatila višestranačje i demokraciju. Situacija je bila složena i nadilazi okvire ovoga prigodnog izlaganja. Iskristalizirale su se dvije teze: prva, kako ne treba dirati u DSJS, i druga, kako Hrvati moraju utemeljiti svoju zasebnu narodnosnu krovnu organizaciju. Paradoks je u tome što su Srbi već formirali svoju krovnu udruhu, dakle de facto otpisali DSJS. Gradišćanski Hrvati su to učinili još 1989. godine utemeljenjem Društva gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj. Uz ranije odrađen posao ministara Mršića i Jesenskog moglo se pristupiti osnivanju nove hrvatske krovne manjinske udruge, Saveza Hrvata u Mađarskoj. Unatoč brojnim poteškoćama i organizacijskim propustima, Kongres je održan u Sambotelu i na tome Kongresu došlo je do žestokog, pa i grubog sučeljanja. U tekstovima koje sam pročitao o ovom događaju izostavljaju se imena članova hrvatske državne delegacije koja je, opet svojim jakim sastavom, dala znati mađarskoj strani koliko joj je stalo do ovog povijesnog događaja. Ja ću ih spomenuti, to su Zdravko Mršić, ministar vanjskih poslova u ime Vlade Republike Hrvatske, dr. Đuro Kokša, predstavnik Hrvatske biskupske konferencije i Đuro Vidmarović, u ime Hrvatskog državnog Sabora."

U svom istupu nekadašnji novinar Narodnih novina Dinko Šokčević rekao je nekoliko riječi o zakulisnim razgovorima kojima je svedočio, naglasivši kako je Savez već osnovan na skupovima u Baji i Pečuhu. Kako je rekao, nisu svi Hrvati željeli osnutak Saveza, nego su željeli da ostane DSJS, što ima svoje duboke korijene, pridodavši kako je stoga Hrvatima bilo teže nego Srbima osnovati samostalnu krovnu organizaciju, te kako je sambotelski kongres bio završetak ranije započetog rada. „Ja sam dobro poznao taj svijet, jer je moj otac desetljećima radio kao novinar. U javnosti nije bilo sukoba između Hrvata, Srba i Slovenaca, ali u stvarnosti jest, iza kulisa. Desetljećima nismo bili samostalni već su našim životima upravljali informbiroovci, pretežito srpski imigranti iz Jugoslavije, koji su bili na čelu Saveza, škola, novina itd.", rekao je naglasivši kako su „do šezdesetih godina svi nastavnici i svi novinari govorili srpskohrvatski, a to je bio više srpski nego hrvatski." Potom se osvrnuo na život i rad prvog urednika Hrvatskoga glasnika Marka Markovića i nastajanje

nak tog lista. Marković je dolaskom u Narodne novine dosljedno pisao hrvatskim književnim jezikom, te je mogao odigrati ulogu koju je imao u nastajanju Hrvatskoga glasnika, s istovremenim jačanjem uloge Saveza Hrvata i naklonošću mađarskih vlasti, koje su osigurale sredstva za izlaženje samostalnog tjednika za sve Hrvate u Mađarskoj, rekao je između ostaloga Šokčević.

Predsjednik DGHU Vince Hergović u svom istupu govorio je o ulozi i mjestu Društva gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, naglasivši kako je to najveća legitimna regionalna organizacija Hrvata u Mađarskoj, nakon čega se osvrnuo na dane i pripreme za osnivačku sjednicu Saveza Hrvata u Sambotelu te civilne inicijative koje su mu prethodile. „Najveća teškoća bila je sazivanje svih regija i okupljanje ‚legitimnih‘ ljudi kako bi se izglasalo osnivanje. Savez funkcionira po regionalnom načelu. Ova krovna organizacija znači kako jedinstvo Hrvata u državi mora biti u korist svih Hrvata u Mađarskoj. Bilo je burnih kongresa, ali moramo shvatiti, ako smo složni možemo dobiti više. Kada se promijenio zakon na način da je Savezu omogućeno da bude kandidacijsko tijelo, on je odmah dobio sve veću ulogu. Smatram da svaka regija treba imati ‚legitimne‘ predstavnike na godišnjoj Skupštini. Iduća godina će i Savezu biti izborna. Molim da se u Predsjedništvo biraju legitimni članovi, svaka bi regija trebala delegirati svoje članove. Tako bi se u Nadzorni odbor i ostala tijela delegirali zastupnici temeljem odluke regija, pa bi se ljudi na izborima za Državnu samoupravu postavili u redosljed po regijama. Ufam se da će nas bar toliko godina voditi naši mladi, koliko smo ih i mi dosada. Ako pogledam naokolo, nije puno mladih među nama, moglo bi ih biti više. Rečeno je ovdje, ‚žar hrvatstva širit će mladi‘, a ja velim kako moramo predati mladima neka živi dalje, ‚ča je naše‘, neka živi Savez Hrvata“, zaključio je Hergović.

Predsjednik podravske regije Jozo Solga rekao je „ne bih trebao ovdje stajati ja,“ prisjetivši se prvih predsjednika Joke Bunjevca i Zoltana Sigečana, naglasivši kako je za današnjeg govornika pozvan Đuso Dudaš, „ali on to nije mogao prihvatiti“.

Solga je rekao kako misli da „Savez Hrvata treba biti najjača politička udruga Hrvata u Mađarskoj, ne samo krovna udruga“. Osvrnuo se na demokratske promjene i civilne inicijative koje se nisu ostvarile onako kako su Hrvati očekivali. „Osnutak Saveza bio je prvi korak da se možemo nazvati hrvatskom zajednicom u Mađarskoj. Znalo se da postoje u Mađarskoj neke subetničke skupine, i to, na žalost, još i danas neki smatraju prioritetom. Osobno sam više puta ukazao, iako je Savez utemeljen kao savez regionalnih područja, mislim kako bi nas regionalizam prije ili kasnije ubio. Trebamo stvarati hrvatsku zajednicu u Mađarskoj, vrlo je važno da netko sačuva lokalni identitet i djeluje lokalno, a razmišlja državno, u okviru cijele zajednice. Savez je prvim koracima počeo ujedinjenje subetničkih skupina u Mađarskoj, traže-

ći svoju ulogu na političkoj paleti.“ Pokretanjem Hrvatskoga glasnika ojačao se hrvatski identitet, rekao je Solga, pridodavši kako je „južnoslavenstvo, iako smo ga se odrekli pismeno, tu među nama. To znamo svi, priznali to ili ne. Postoji nostalgija za ‚onim‘, ali to bi se trebalo konačno riješiti. To trebaju početi mladi, jer mi smo ukorijenjeni u ovom sustavu, možda će njima biti lakše.“

Osvrnuo se na djelovanje Saveza na vjerskom polju tijekom prvih godina te kohezijsku ulogu Saveza u prve četiri godine djelovanja, kada je svoju ulogu ispunio u donošenju Zakona o etničkim i nacionalnim manjinama. Nakon 1994. Savez gubi ulogu, naglasak prelazi na samouprave, ali i Vlada je shvatila kako je potrebna civilna inicijativa te se civilne udruge uvode u politiku 2005. godine, čime jača i uloga Saveza Hrvata, koji tada sastavlja listu na lokalnim izborima, rekao je Solga. „Važno je bilo da se na koljnofskom kongresu izglasa kako je Savez udruga koja je utemeljena od strane fizičkih osoba, a pošto smo i hoćemo biti krovna udruga Hrvata u Mađarskoj, sve se civilne udruge mogu pridružiti, uključiti i učlaniti u Savez. Svi Hrvati u Mađarskoj su ravnopravni i njihov glas znači isto, ma gdje živjeli u Mađarskoj, tako smo i 2010. izašli na neposredne izbore i mogli glasovati za svoje zastupnike na mjesnoj, županijskoj i državnoj razini. Ako pogledamo izborne rezultate možemo zaključiti da je Savez Hrvata doista uzeo ulogu koja se ne može zaobići, on je krovna i važna politička udruga“, rekao je Solga.

U svom istupu Angela Šokac Marković osvrnula se na proteklih trideset godina i početke, kao i teškoće u Bačkoj pri osnivanju Saveza Hrvata. „Teškoća je bilo s našim ljudima, jer su bili nazočni svi ljudi koji su se borili za tadašnji Savez Južnih Slavena, te su te ideje duboko usadili u naš narod“. Pridodala je kako pri osnutku Saveza „nekolicini nas nije bilo najlakše. Bile su to gadne i oštre svađe, a uvjeriti naše Bunjevce bome nije lako“.

Kako je rekla, „trebalo je dovesti naše ljude do svijesti da znaju kamo pripadaju.“ Odlučujuću je ulogu prema njenim riječima imao posjet i hodočašće na izvorište rijeke Bune, slijedeći put bunjevačkih emocija, što im je omogućilo da se sami uvjere kamo pripadaju. Nakon toga nije trebalo niti govoriti niti uvjeravati ljude, oni su sami uvidjeli gdje im je mjesto. „Danas se možemo pohvaliti da upravo Bačka ima najviše članova u Savezu Hrvata, nema bačvanskog naselja koje ne njeguje prijateljske veze s nekim naseljem iz Hrvatske. Ovaj put je dobar, ne samo prema našim Bunjvcima, nego prema svima nama, jer pripadnost i identitet su i te kako vrijedne emocije svakog čovjeka.“

Potom je podijelila sa slušateljstvom osobnu priču iz svoga djetinjstva, kao pouku kako tišina vrijedi puno više od iskazanih riječi, te nastavila: „Bili smo u nevolji. Zašto je to da se naši ljudi u nevolji znadu ujediniti, znadu pomoći jedni drugima, a kada im je dobro onda se svađamo, prepiremo i uvijek nađemo neki razlog da ne bude dobro. Ove godine, kako u Savezu tako i u Samoupravi, stalno rabljeni izrazi su ‚iznad‘, ‚ispod‘, ‚mi‘ i ‚vi‘. Neki naši sunarodnjaci smatraju da su sloga i zajedništvo zastarjeli pojmovi, a ja mislim kako ti pojmovi nikada neće zastarjeti, to nisu pojmovi iz prošlosti, to su pojmovi ljudskoga bića. Čestitali ste tu mnogi Savezu tridesetu obljetnicu, zaželjeli puno uspjeha u narednih trideset godina, no ja mislim dovoljno je ako zaželim uspjeh samo za iduću godinu i neka taj uspjeh bude u znaku jednog jednostavnog gramatičkog pojma: koristimo zamjenicu prvog lica množine, ‚mi‘“, rekla je Šokac Marković.

Potom su gosti iz HMI i Središnjeg državnog ureda uručili simbolične poklone slavljenu. Slijedilo je druženje uz razgovore.

Branka Pavić Blažetin

Dio nazočnih u Hrvatskom kazalištu Pečuh

Foto: MILADEN ŠKRILIN

O prošlogodišnjem radu i planovima santovačke samouprave

Na putu razvoja, uređivanja i uljepšavanja sela

Krajem godine načelnik Gábor Varga u prigodnom božićnom izdanju ukratko je izvijestio mještane o prošlogodišnjem radu i planovima Mjesne samouprave za 2022. godinu. Kako je uz ostalo naglasio, Samouprava je u proteklom razdoblju uspješno aplicirala za sredstva Programa „Mađarsko selo“, pri čemu su prihvaćeni skoro svi prijavljeni projekti, od kojih su brojni ostvareni. Tako će se iz potpore od 30 milijuna forinti u zgradi Stomatološke ordinacije potpuno obnoviti službeni liječnički stan. U vrijednosti od 36 milijuna završeno je asfaltiranje Ulice Zrýnyi i središta Hódune, zapadnog dijela naselja. Zahvaljujući potpori od 25 milijuna forinti ostvarit će se potpuna obnova krovništa mjesnog Kulturnog doma, a uz to i rasvjeta pozornice. Za 15 milijuna forinti nabavljen je mikrobus za socijalne usluge Centra „Kolping“. Započelo je uređivanje groblja, a u tijeku je i prva faza izgradnje zidova za urne s pristupnom stazom u vrijednosti 5 milijuna forinti, a usto groblje je uljepšano i sa 70 sadnica stabala. Sljedeće

Obnovljen stari Seoski dom – društvene prostorije Šokačke udruge i zavičajne zbirke

U nadi da će na tom tragu i sljedeće godine uspješno ostvariti postavljene planove, načelnik Gábor Varga zahvalio se svima koji su na bilo koji način, svojim zalaganjem i radom pridonijeli razvoju naselja, uključujući zastupnike Mjesne samouprave, narodnosne zajednice, djelatnike načelničkog ureda, javne radnike, udruge, pedagoge i volontere.

S.B.

Izgradnja i uređivanje zida za urne na mjesnom groblju-idejni projekt

godine nastaviti će se s drugom fazom, a u planu je i odavno potrebna izrada digitalnog registra goblja. Iz potpore od 15 milijuna forinti Srpska pravoslavna parohija može izvesti naknadnu izolaciju zidova tehnikom rezanja, odnosno riješiti problem odvoda oborinskih voda. Državna udruga šokačkih Hrvata za dvije godine za 13 milijuna forinti uspjela je kupiti i obnoviti nekadašnju vlastelinsku zgradu na Trgu Alkotmány, koja je stara preko 300 godina. U bivšem Seoskom domu smjestit će se društvene prostorije, likovna zbirka i umjetnine. Osim toga Mjesna je samouprava za milijun forinti uspjela vratiti u svoje vlasništvo zgradu budžacke škole. U suradnji s mjesnim poljoprivrednicima osnovana je udruga za održavanje priselskih i poljoprivrednih cesta, a udruga je za kupnju nekretnine sjedišta i godišnji rad dobila 6 milijuna forinti. Potporom Fonda „Gábor Bethlen“ i Programa „Déryné“ iznosom od 2 milijuna forinti pojačana je suradnja s prijateljskim naseljem Kupusinom i na zavidnoj razini održan niz kulturnih priredbi.

Jednom od najvažnijih zadataka nakon praznjenja zgrade načelnik Varga smatra obnovu bivše seoske škole, prije svega pripremu planova za njezino preuređenje i uređivanje dvorišta za sportsko-rekreacijske aktivnosti. Isto tako planira se i obnova zgrade bivše budžacke škole te njezino popunjavanje raznim sadržajima. Neophodno je i potpuno osuvremenjivanje elektroenergetskog sustava kazališne dvorane Kulturnog doma, klimatizacija dvorane, te unutarne i vanjsko ličenje zidova. Nadalje, planira se i nastavak asfaltiranja i održavanja seoskih cesta, kao i izgradnja jednog novog dječjeg igrališta koje će udovoljiti potrebama i zahtjevima našeg vremena.

U Čavolju proslavljene Materice i Oci

U organizaciji mjesne Hrvatske samouprave 11. prosinca i u Čavolju su proslavljene Materice i Oci, a okupljenu djecu darivao je sveti Nikola nakon čega su zajedno okitili božićno drveće.

Novi križ krajputaš u Mišljenu i „jaslice od soli“

Dana 4. prosinca u sklopu Županijskog kulturno-gastronomskog festivala u Mišljenu u organizaciji Hrvatske samouprave Mišljena, Udruge baranjskih Hrvata i Hrvatske matice iseljenika uz kulturno-gastronomski festival priređeni su i brojni drugi hrvatski sadržaji i popratni programi.

Nakon okupljanja kod mjesnog Doma kulture, 4. prosinca zajednički se krenulo prema podignutom novom križu krajputašu kojeg je posvetio velečasni Gabrijel Barić. Naime, Hrvatska samouprava Mišljena, kako nam je rekao njen predsjednik Arnold Barić, dobila je potporu iz Fonda „Gábor Bethlen“ od 650 tisuća forinti i podigla novi križ. Uz kapelicu koja se nalazi na ulazu s vilanjske strane u Mišljen, s desne strane puta, koju je podigla Hrvatska samouprava Mišljena 2010. godine sada je podignut još jedan sakralni spomenik na kojem je zabilježeno: „Na božji blagoslov podigla Hrvatska narodnosna samouprava Mišljena“. Križ je po-

Odjeveni u nošnju svoga kraja članovi KUD-a „Družina“ na čelu s predsjednikom Frankom Bukšom i agilnim članovima, među kojima je stari prijatelj Hrvata iz Mađarske Dušan Herenda, uljepšali su, uz članove zagrebačkog HKUD-a „Željezničar“, svečanost blagoslova novog križa krajputaša. Jaslice su do kraja prosinca postavljene u mišljenskoj crkvi sv. Nikole.

Izradom jaslica od soli na novi i zanimljiv način oni su predstavili otok Pag i svoj grad. S pomoću svih članova KUD-a jaslice su izradili Antonija Maržić, Ivo Šupraha i Ana Maržić. Antonija Maržić bila je koordinatorka posla, izradila je osnovu jaslica u glina-

Novi križ krajputaš blagoslovio je Gabrijel Barić

FOTO: PECSIEGYHAZMEGYEI.HU

dignut u starom dijelu Mišljena u Ulici Rákóczi, na raskrižju koje vodi prema mjesnom groblju. Nazočnima su se obratili predsjednik Hrvatske samouprave Mišljena Arnold Barić i gradonačelnik Károly Bíró, a svečanosti su nazočili generalni konzul Drago Horvat i predsjednik HDS-a Ivan Gugan.

Istoga dana u Mišljenu su boravili i predstavnici grada prijatelja Paga, koji su izložili nadaleko poznate paške „jaslice od soli“.

Pažani u Mišljenu, članovi KUD-a „Družina“

Jaslice od soli

molu, a ostali su lijepili kristalice krupne soli. Potom je uklopljen i paški kamen i slavulja koja je značajna za Pag. Godine 2009. nakon Rima jaslice su bile izložene u Gradskom muzeju u Bratislavi, a 2010. godine i u crkvi svete Elizabete u Pečuhu. U crkvi pored samostana časnih sestara franjevki našle su svoje pravo mjesto.

Branka Pavić Blažetin

„Čovjek je ovdje nedostatan za ljubav /Az ember itt kevés a szeretetre”

Hrvatsko-mađarska književna večer u čast 100. obljetnice rođenja Jánosa Pilinszkyja

Dana 4. listopada, u salonu Kellér Kluba Fészek upriličena je hrvatsko-mađarska književna večer u čast 100. obljetnice rođenja najistaknutijeg mađarskog pjesnika 20. stoljeća Jánosa Pilinszkyja. Moderator večeri na mađarskom jeziku bio je prevoditelj Dinko Šokčević, a pjesme je na mađarskom jeziku kazivala Marica Facskó, dok su ih na hrvatskom i mađarskom jeziku interpretirali Čarna Kršul i Stipan Đurić. Glazbeni intermezzo svirao je pijanist Valér Hegedűs. Okosnice večeri bile su pjesnikove izabrane pjesme u prijevodu Dinka Šokčevića, koje je Hrvatsko društvo pisaca objavilo pod naslovom „Čovjek je ovdje nedostatan za ljubav... (Az ember itt kevés a szeretetre...)” 2016. godine. Organizatori priredbe bili su Hrvatska samouprava Budimpešte, Hrvatska samouprava Novog Budima i Hrvatska samouprava XII. okruga. Književnu večer popratila je mnogobrojna publika.

Dr. Dinko Šokčević, Čarna Kršul, Stipan Đurić i Valér Hegedűs

Čini nam se da poezija Jánosa Pilinszkyja, rođenog prije 100 godina, izražava upravo one osjećaje koji su naglašeni danas tj. krhkost ljudskog života. On se cijelog svog života smatrao odgovornim prema ljudima i tako je na svoja ramena „preuzeo svojevrzni kršćanski teret”, koji promatrajući iz stogodišnje perspektive, oslobađa čovjeka i čitatelja. U početku se u njegovoj lirici pojavljuju užasne vizije, ali kasnije sve izraženije nastupa nemogućnost otkupljenja i spasenja duše, koja je tako osuđena na usamljenost. On pati od boli ranjenog svijeta, ali prihvaća patnju jer smatra da je ona jedini način da se čovječanstvo oslobodi tereta. U mađarskoj lirici najbliža mu je „kozmička tuga” Milána Fűsta, koja izražava vječnu ljudsku bol. Pilinszky odlučno vjeruje u katarzičnu moć književnosti, što više, otvara se kao medij kako bi iskusio zlo koje prijete čovjeku. Većinu stvari doživio je u svojoj mašti, rijetko kad je bio akter. Homoerotska privlačnost bila je u mučnom kontrastu s njegovom religioznošću, zbog čega ga je mučila krivica. „Prije rata, ovako promatrajući izvana, ta moja bolesna sramežljivost s vremena na vrijeme prelazila je u heretičku privlačnost. Ne smeta mi i nisam se sramio toga, ni tada ni sada”, navodi Pilinszky. Njegov način govora, svjetonazor i njegovo osnovno ponašanje u mnogočemu se razlikuju od ispovjedne tradicije izražavanja tadašnje mađarske lirike. Duboku ranu njegovoj duši nanosi rat, koje rane nije mogao zacijeliti, ali mogli bismo ustvrditi da to možda i nije htio. Govoreći o tom pjeničkom periodu Pilinszkyja moderator hrvatsko-mađarske književne večeri dr. Dinko Šokčević među ostalim je naglasio kako je Pilinszkyjevo pjesništvo „gotovo opterećeno” pitanjem gijeha i odgovornosti. „Taj grijeh je prvenstveno onaj preveliki grijeh, magnum crimen iz Auschwitzta, ali i onaj grijeh možda manjih razmjera koji čovječanstvo ponavlja do dana današnjeg u svim ratovima, gdje se ljudsko tijelo pretvara u topovsko meso”, rekao je Šokčević, dodavši kako je pjesnik grijehom istoga korijena smatrao i zloporabu slika ljudskog tijela, prvenstveno ženskog, u komercijalne svrhe, jer po njemu isto nepoštivanje dostojanstva čovjekove osobe i tijela omogućuje i masovna ubojstva. Dinko Šokčević je u svjetlu aktivnosti i plodnosti iscrpno opisao pjesnikova stvaralačka razdoblja. Velik je naglasak stavio na njegov odnos prema smrti i vjeri. Pjesme Jánosa Pilinszkyja na mađarskom jeziku kazivala je Marica Facskó, a na hrvatskom i mađarskom jeziku interpretirali su ih Čarna Kršul i Stipan Đurić. Glazbeni intermezzo svirao je pijanist Valér Hegedűs. Okosnice večeri bile su pjesnikove izabrane pjesme u prijevodu Dinka Šokčevića, koje je Hrvatsko društvo pisaca 2016. godine objavilo pod naslovom „Čovjek je ovdje nedostatan za ljubav... (Az ember itt kevés a szeretetre...)”. Večer je popratila mnogobrojna publika, među inima i pjesnikov nećak Péter Kovács. Uslijedili su prijem i nevezano druženje.

Kristina Goher

Dio publike

Trenutak za pjesmu

Stočni žig

1

Nema toga žigosanja,
koje nisam zavrijedio.

Bit će dobro prekoračiti
u bijelo okrećeni prag smrti.

Sve je dobro, što smo zavrijedili.

2

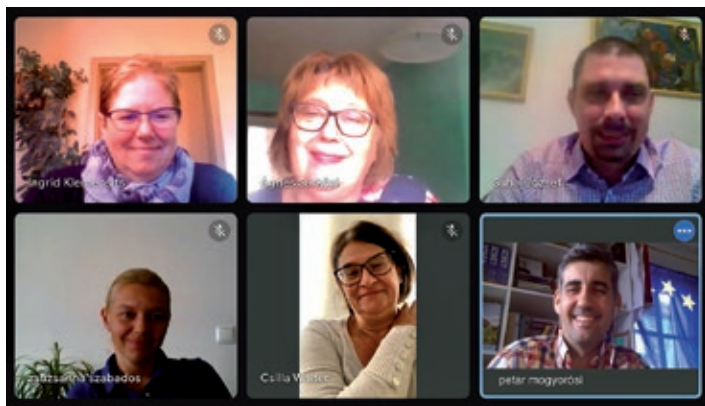
Čavao zabijen u dlan svijeta,
smrtno sam blijed
i prepun krvi.

János Pilinszky

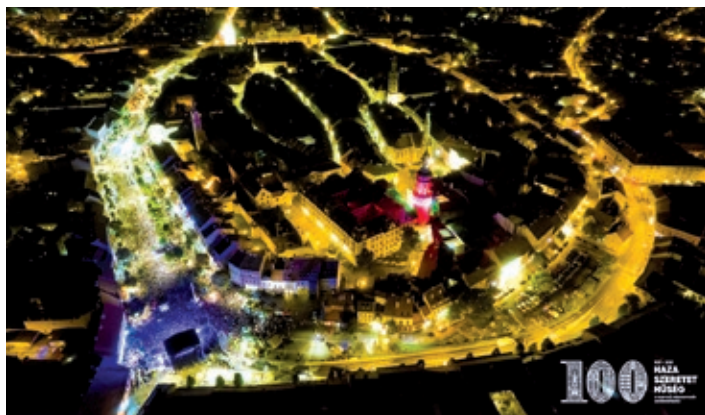
Prijevod: Dinko Šokčević

Sastanak manjin Šoprona i okolice

Na početku decembra, na dan svete Barbare održao se je prvi sastanak manjin Šoprona i okolice, na inicijativu Hrvatske samouprave Koljnofa. Pozvani su bili člani svih narodnosnih samoupravov iz okolice Šoprona, ki obdržavaju jednu instituciju, i voditelji tih ustanovov. Budući da epidemiološka situacija u zadnje vrime nije najbolja, se je sjednica održala virtualno. Po kratkom upoznavanju su se sudioniki pominjali o konkretni situacija i problemi. Nazočni zastupnici i odgojitelji su pozdravili ovu inicijativu kot početak jednoga skupnoga razmišljanja i razmjene

informacijov. U ugodnoj atmosferi su se narodile nove ideje, kako bi se moglo još uže skupa djelati. Svi su bili toga mišljenja, da se mora ova inicijativa dalje misliti, ter čuda konkretnije diskutirati u bližoj budućnosti. Manjinam iz Šoprona i okolice je od sebe razumljivo, ne nek sada u „jubilarnom ljetu“, da naša krajina mora ostati i nadalje večezična. To je bilo tako i pred točno 100 ljeti, kada su zgubitnici Prvoga svitskoga boja na jednoj i na dru-

goj strani granice vabili trojezično (po hrvatsku, po nimšku i po ugarsku) za cijelu okolice pri prisiljenom odibiranju. Pri različini svečevanj prilikom ovoga jubileja u Šopronu se je, nažalost, na ovu šarolikost pozabilo. Hrvatska i nimška manjina si želji u budućnosti veću pažnju mjesne politike, veću jezičnu šarolikost na svi razina žitka, a pred svim pri šopronski programi.

U dođući sastanki kanu tematizirati status quo manjin u okolici, dođuće manjinske izbore u Ugarskoj, zadaće i odgovornosti, i u kom obliku se zna u budućnosti efektivno i čuda jače skupno zastupati svoje interese u Šopronu i u okolici. Ova sjednica je duševno počvrstila sudionike u tom, da se splati boriti za svoj svakidašnji opstanak, i da pred svim na nami leži, kako će biti zutra ili prikzutra, u pogledu večezičnosti Šoprona i okolice, jedne jako šarolike i va svem bogate krajine. *Petar Mogyorósi*

Predana je obnovljena ulica u Bizonji

U petak, 10. decembra, u 17 uri je službeno predana obnovljena Ulica Györgya Dózse, za crikvom, ka je u prošlom periodu na 510 metarov dobila asfalt. Investiciju je platila Seoska samouprava Bizonje iz kih 50 milijun ft. „Ovo je drugim ljudem samo jedan put, ali vam ki ovde stojite, vam je to PUT koji vas domon pelja“, naglasio je pri blagoslavljanju ceste domaći farnik Jožef Drobilić. Potom su stanovnici ulice pozvali sve nazočne k bogatomu stolu.

Bogatstvo...

Bivši načelnik Matija Šmatović i sadašnja liktarica Erika Márkus

Predavanje dr. Šandora Horvata o Božićnim običajima Hrvata u Mađarskoj

Nakon niza predavanja povjesničara dr. Dinka Šokčevića o povijesti hrvatskih etničkih skupina u Mađarskoj Hrvatska samouprava Novog Budima-Békásmegyera početkom studenog u dvorani Szindbád organizirala je predavanje etnografa, višeg asistenta Odsjeka za slavistiku Sveučilišnog centra Savaria i kustosa Zbirke sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj dr. Šandora Horvata o božićnom ciklusu običaja Hrvata u Mađarskoj. Predavanje je privuklo mnogobrojnu publiku.

U ime organizatora prisutne je pozdravio predsjednik Hrvatske samouprave Novog Budima-Békásmegyera Attila Szoboszlai, koji je naglasio kako nakon niza predavanja o književnosti i povijesti Hrvata u Mađarskoj žele simpatizerima Hrvata i onim Hrvatima koji već nažalost ne govore hrvatski jezik predstaviti i bogatu etnografsku baštinu hrvatske manjine u Mađarskoj. Budući da se približava Božić, smatrali su dobrom prilikom da o božićnom ciklusu govori etnograf, viši asistent Odsjeka za slavistiku Sveučilišnog centra Savaria, kustos Zbirke sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj dr. Šandor Horvat. Potom je u kratkim crtama predstavio gosta. Dr. Šandor Horvat za ovu prigodu pripremio je interaktivno predavanje. Iz pokrivenih kutije po jedna osoba vadila je predmete, koji su se nakon

Dr. Šandor Horvat i Attila Szoboszlai

Orasi, ukrasi božićnog bora

što je pojašnjena njihova uloga u božićnom ciklusu stavljali na vremensku crtu, to jest komad špage. Blagdan svete Kate (25. studenog) je po pučkom vjerovanju početak došašća, adventa. Od tog dana zabranjene su svadbe i veselja, a u pučkom kalendaru označava posljednji dan jeseni i početak zime. Iz „čarobne kutije“ vadili su se orasi i jabuke, plodovi s kojima se nekada ukrašavao božićni bor, a našli su se i na blagdanskome stolu, te pšenica koja se sije na dan svete Lucije. Prema narodnom vjerovanju ovisno o izgledu iznikle pšenice saznat će se kakva će biti žetva iduće godine. Iznikla pšenica također je na blagdanskome stolu, naime, po sredini se stavila svijeća koja se zapalila na Badnjak. Za svetu Luciju vezuje se još i predbožićno proricanje o budućim muževima. Naravno, neizostavni božićni običaj su betlemari, tj. tradicijski božićni ophod, kada skupina dječaka odjevenih u kožuhe poput pastira s pastirskim štapom nosi jaslince sa Svetom obitelji. Obilaze selo na Badnju večer ili koji dan poslije pjevajući božićne pjesme, za što su ih ukućani darivaju. Publika je doista uživala u predavanju dr. Šandora Horvata, koje ih je vratilo u djetinjstvo, nizale su se uspomene i priče.

Kristina Goher

TUKULJA – Sveti Nikola stigao je u i tukuljsku školu! Posebice se obradovao dočeku koji su mu priredili učenici koji pohađaju sate hrvatskog jezika i književnosti. Nije došao praznih ruku, svima je donio poklone. U njihovoj nabavi pomogli su mu zastupnici Hrvatske samouprave Tukulje na čelu s predsjednicom Mártom Gólya.

Tijekom došašća 12. prosinca Hrvatska samouprava Tukulje svojim se štandom predstavila na priredbi koja održana na tukuljskom Trgu Piac. Djeci i odraslima ponudili su ukusne zalogaje i topli čaj, a za sve znatiželjnike priredili su i radionicu ukrašavanja medenajka.

-mcc-

Kušanje vina u Gornjem Četaru

Udruga za turisticu, kulturu i šport uz Pinku, sa sjedišćem u Gornjem Četaru, a i s novim predsjednikom Tamašom Ostrošićem, bilo bi pozvalo 20. novembra, u subotu, vinoljubitelje u mjesni Dom kulture, ali zbog virusne pogibeli, organizatori su se odlučili da će se prvo kušanje vina održati pred Kulturnim domom. Na terasi su jačili kotrigri domaćega zboru Rozmarin, i turamski jačkarni zbor (još i po hrvatski), a šesnaest vina-rov je zastunja nukalo vlašće kapljice. Predstavljanju ne samo četarskih vinov pridružilo se je i savjetodav-rije profesionalnih vinarov, a i veselo druženje pravoda polag klajzinov.

Sadašnji predsjednik Tamaš Ostrošić, bivši predsjednik Gábor Lendvai i zastupnik HS-a Tivadar Čeri

Već se je čvrsto zaškurevalo, kad smo zastali pred poluotvore-
nim šatorom, kade su veseli glasi i hrvatska mužika jednako va-
bili šetače da na hladni večer popiju kupicu dobroga vina. Ki
gustokrat pohadja u četarskoj Gori, ta dobro zna da ne more
daleko zajti tako da ne kuša nečije vino. Toga dana, Gora se je
doselila u srce sela, a cilj Udruge je bio da skupaspravi malo vin-

sko društvo da med organiziranimi okviru donesu kotrigr pred-
staviti svoje sorte, a i poslušati tanače, izminuti iskustva pri ovom
spravišću. Kako je rekao novi predsjednik Udruge, ki je na toj
funkciji izabran za Gáborom Lendvajem ovoga ljeta u augustu-
šu, nisu računali na ovoliko ljudi. Priredba je bila jako dobro poi-
skana, kih 100-120 ljudi se je obrnulo pri stoli. Svaki je mogao
kupiti klajzin s grbom Udruge i skroz projti probati svako vino (ki
koliko je nek mogao). „To moram priznati da ovo spravišće nije
napravljeno zahvaljujući nam, Seoskoj samoupravi, ali Hrvatskoj
samoupravi, nego na inicijativu Udruge, ka je utemeljena 2015.
ljeta” naglasila je mjesna načelnica Katica Konzcer ter je dodala
još: „Mi se jako veselimo da je novi predsjednik Tamaš Ostrošić
skupasabrao oko sebe ljude, ki su se doselili u Goru, a za ke mi
nismo ni znali. On je je poznao i pozvao, jer i on, podrijetlom
Četarac, ima vinograd u našoj Gori. Pozvao je i stručnjaka za vino
iz Kisega, ki je nam potvrdio da su četarska vina vrhunška. I to je
nam veliki ponos!” rekla je četarska liktarica, od koga smo još
doznali da priredba vezana uz Martinje i novo vino, namjeravaju
svako ljeto nariktati, ne samo za Četarce, nego i za susjede. „Ke-
resteš ima trgadbenu povorku, a mi ćemo s kušanjem novoga
vina ući u taj cijeli proces”, rečeno je još. Štefan Pataki iz hobija je

Štefan Pataki je takaj nukao svoje vino

Načelnica Katica Konzcer u dobrom društvu

Domaćini i gosti

vinar, voli svoje vino piti, burgundija i plavu frankovku, a pravoda
ima i roze. „U žitku nisam pivo pio, samo vino. To je medicina”,
rekao je prez šale. I on je donesao toga dana predstaviti vlašće
vino, na koje je stručnjak rekao da je odlično, što je pak svakako
zadovoljstvo familiji Pataki. „Mi smo htili pokazati da i ovakovo
malo mjesto more imati svoje dobre kapljice”, a to je već pred-
sjednik Udruge izjavio, ki se je s posebnim darom zahvalio pret-
hodnomu funkcionaru petljeto djelovanje u Udruzi. „Mene i to
veseli da ovde čujemo hrvatsku rič da se i to ne zabi u našem
selu. Moramo se skupadržati i ufam se da ćemo se nanovič najti
u Gori predzadnjega dana fašenjka, kad se bude čula mužika i
jačka i kad se ide od klita do klita na gostovanje”, pozvao je nas
tako kljetu, glavni organizator uspješnoga vinskoga skupa,
Tamaš Ostrošić.

Tiho

Crkva svetog Ivana Nepomuka u Starinu

Na blagdan svetog Ivana Nepomuka Starinčani su 1948. godine položili kamen temeljac današnjega crkvenog zdanja, čiji je zaštitnik spomenuti svetac. Crkva je 1948. godine sagrađena u blizini kapelice koja je na tome mjestu podignuta 1851. godine, a smatra se da je voda s toga izvora čudotvorna. Kapelica je posvećena Blaženoj Djevici Mariji. U Starinu danas ima četrstotinjak duša, a kada se crkva zidala bilo je 1500 stanovnika.

Prije 70 godina okupilo se cijelo selo, i u doba pred Željeznu zavjesu, u posljednjem trenu, u jednome hrvatskom selcu, koje je tada brojilo 1500 stanovnika, podignuto je crkveno zdanje na kojem im i danas mogu pozavidjeti gradovi. Nosili su opeke, miješali žbuku, svi do jednoga u društvenom radu, slagali zidove i krov crkvenoga zdanja. Selo Starin stari. Sve je više starih ljudi. Danas ovdje živi 450-ak mještana. Kako piše Đ. Franković u Hrvatskome glasniku, povodom proslave jubileja starinske crkve: „Plan rimokatoličke crkve Isusa Kralja u Starinu (1946./1947.) izradio je arhitekt hrvatskog podrijetla Lajoš Tarai (Ljudevit Čačinović, rođ. 6. siječnja 1886. u Podravskoj Moslavini, umro 26. srpnja 1973. u Pečuhu), jedan od sedam pečuških Bauhausovih predstavnika. Taraijeve smjele arhitektonske vizije, futuristički planovi spomenika i mauzoleja sami su po sebi građevinske senzacije. Dodali bismo, takva je i starinska crkva! Glavni oltar, biblijske prizore i liturgijsko uređenje prostora izradio je franjevac, slikar Asztrik Imre Kákonyi (rođ. 12. kolovoza 1923. u Kalači, umro 1. studenoga 1990. u Ostrogonu) 1968. godine. Uz njegovo se ime veže izradba zidne slike o Isusovu životu te uređenje prostora santovačke crkve.”

Od 1993. Starin je podružnica Šeljinske župe, a Jozo Egri je na čelu župe od 2012. U Starinu na mladu nedjelju u mjesecu imaju misu na hrvatskom jeziku, a ostale su mise na mađarskome, osim ako i na mladu nedjelju ne padne neki veći blagdan, pa je misa i onda na mađarskome.

Branka Pavić Blažetin

FOTO: ANJA DZ.

Hrvatska adventska misa u Barči

Nakon što je na adventskom vijencu upaljena i druga svijeća, svijeća mira, 7. prosinca u Barči održana je hrvatska tamburaška adventska misa. Prošle godine zbog pandemije misa nije održana, no ove godine uvjeti su omogućili njeno proslavljanje, a Hrvatska samouprava Barče na misno je slavlje pozvala sve Hrvate iz grada i okolice. Misno je slavlje predvodio Gabrijel Barič, a pjevali su članovi KUD-a „Podravina” uz tamburašku pratnju orkestra Vizin. Nakon svete mise prikazan je i stari podravski običaj pripremanja božićnog stola. Na stolu su se našli kruh, rakija, jabuka, orasi, novci, žito, male ptice (kolači), turkinja, češnjak, med i sjemenke. Done-sena je i slama, molilo se i pjevalo. U mnogim očima vidjele su se suze radosnice, vjernici su se prisjetili svog djetinjstva i božićnih doživljaja.

Nakon svete mise u restoranu Csillag održana je javna tribina Hrvatske samouprave. Predsjednica Jelica Matyók-Csende upoznala je sve nazočne s radom samouprave, ostvarenim programima i predstojećim priredbama. Večer je završena ukusnom večerom i druženjem uz pjesmu i ples.

Večna Velin

FOTO: MARIKA BUNJEVAC

Mala stranica

Maturalac

Dana 2. studenog 2021. započeo četverodnevni izlet „maturalac“

Prvi dan proveli smo u Đakovu, gdje smo pogledali slavne, veličanstvene i naširoko poznate lipicance. Mogli smo hrabro maziti konje i fotografirati se s njima, a oni najhrabrij i su ih nahranili.

Jutro drugog dana proveli smo u prekrasnoj zgradi Katedrale, izgubljeni u ljepoti fresaka i starinskim grobnicama. Uz pomoć našeg vodiča uspjeli smo naučiti puno zanimljivih stvari o drevnoj katoličkoj vjeri.

Trećeg dana ujutro posjetili smo jednu od gimnazija u malom mjestu gdje nas je ravnatelj dočeka o raširenih ruku i s velikim oduševljenjem. Od njega smo također dobili kratke

Foto: 12. RAZRED

Posljednji dan u Hrvatskoj proveli smo u Vukovaru. Naučili smo puno o Domovinskom ratu te padu i okupaciji grada. Naš vojni vodič pokušao je slikama, oružjem i odjećom dočarati tadašnja ratna zbivanja, te smo mogli vidjeti kako funkcionira jedan izvanredni muzej. A da bi bilo još zanimljivije otpratio nas je u još dva komemorativna muzeja. Obogaćeni znanjem i neviđenim iskustvima, u petak poslijepodne vratili smo se kući nakon izvrsnog izleta.

krleza.hu

informacije i krenuli u dugi obilazak. S poštovanjem smo gledali i slušali o hrvatskom školstvu, i upoznali školske programe, novi učionički pribor je bez premca. Ostatak dana proveli smo u Osijeku.

Županijska regionalna finala

U županijskom finalu Učeničke olimpijade održanom 9. studenog 2021. u Rátgéberovoj košarkaškoj akademiji Krležini su košarkaši postigli II. mjesto pobijedivši momčad Mohačke gimnazije, nakon čega su izgubili od Gimnazije Babits i time izborili ulazak u državno finale.

Domaćin kvalifikacije 5. prosinca bit će naša škola. Članovi ekipe su Mateja Boljos, Miloš Tomić, Luka Krklješ, Zoran Branković (10. r.), Aleksandar Dimitrijević (8.b), Denisz Szeverinacz, Todor Prodanović (11. r.) i Jakov Marjanović (12. r.), a trener je Marko Mandić.

krleza.hu

Suradnja ne posustaje

Serdahelska Osnovna škola „Katarina Zrinski“ i Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja Sveučilišta u Zadru na stručnom polju surađuju od 2002. godine. U sklopu suradnje zadarski studenti održavaju praktične vježbe u serdahelskoj ustanovi, a zauzvrat serdahelski učenici tjedan dana ljetuju u jadranskom gradu. Na žalost, zbog pandemije u 2020. i 2021. godine razmjena studenata i učenika nije ostvarena, no stručni seminari za nastavnike i dalje se održavaju. Glavna mentorica projekta suradnje je redovna profesorica zadarskog Sveučilišta dr. Smiljana Zrilić koja unatoč pandemiji pomaže pomurskim nastavnicima u raznim stručnim problemima, pa je tako u sklopu programa bazične ustanove serdahelske osnovne škole u studenom održala predavanje pod naslovom „Kako su online igrice izbacile bajke iz dječjeg života“. Na predavanju su sudjelovali nastavnici iz svih pomurskih hrvatskih škola u kojima se predaje hrvatski jezik te nastavnici partnerske škole iz Draškovca.

Profesorica dr. Smiljana Zrilić u društvu ravnatelja Zsolta Trojkóa

Ravnatelj serdahelske osnovne škole Zolt Trojkó posebno se zahvalio profesorici što je i u teškim vremenima na usluzi hrvatskim nastavnicima. Profesorica dr. Smiljana Zrilić tijekom višegodišnje suradnje učiteljima pomurskih škola održala je predavanja o aktualnim temama odgoja i obrazovanja, učenicima s posebnim potrebama, nadarenoj djeci, disleksiji i poremećajima govora, a ovaj put izabrala je utjecaj interneta na mlade naraštaje. Naime, današnje mlade generacije već od svog rođenja odrastaju u digitalnom svijetu. Njihove omiljene aktivnosti povezane su s društvenim mrežama, što utječe i na njihov razvoj. Iako internet ima pozitivnih strana, ima i one negativne. Stoga je tema predavanja i rasprave u sklopu usavršavanja bila smanjenje nepoželjnih posljedica. U dječjem vrtiću i nižim razredima sve češće se javljaju poremećaji govora i ponašanja, što stručnjaci s jedne strane objašnjavaju nedostatkom verbalne komunikacije među djecom. Iz života mnogih obitelji nestali su razgovor i čitanje bajki, pa se i odnos djece prema njima promijenio. Zaključeno je da bi učitelji trebali ukazivati na važnost čitanja i uvjeriti roditelje da više razgovaraju sa svojom djecom te im čitaju priče, jer to je potrebno za njihov mentalni razvoj.

Suradnja između dvije ustanove sljedeće godine će doživjeti svoju dvadesetu obljetnicu. Tijekom dva desetljeća u Zadru je ljetovalo četrstotinjak djece, a jednako toliko studenata provelo je tjedan dana u Serdahelu i na izletima po Mađarskoj. Za neumoran rad na suradnji profesorica je nagrađena priznanjem „Počasne građanke Serdahela“, a primila je i priznanja Hrvatske samouprave za osobit doprinos u očuvanju hrvatskoga jezika u Serdahelu. Prema planovima obljetnica će se obilježiti u proljeće 2022. godine, a objavit će se i monografija o aktivnostima tijekom dva desetljeća suradnje, u čijem objavljivanju će sudjelovati i serdahelska Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin“ koja od samih početaka moralno i financijski potpomaže suradnju. Svi partneri priželjkuju da se suradnja vrati u normalu, da studenti ponovo borave tjedan dana u serdahelskoj školi, jer to je golema pomoć učenicima u vježbanju hrvatskoga jezika, a isto tako i vrijedno iskustvo za studente. Profesorica Zrilić ni ovaj put nije došla praznih ruku, školskoj knjižnici poklonila je svoju knjigu-slikopriču „U šumi žive, pogodi im ime“, stručnu literaturu te domaće proizvode iz Zadra.

Beta

SERDAHEL

Serdahelska Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin“ krajem studenog je objavila Foto-natječaj za fotografe-amatere kako bi se od njihovih fotografija izradio zidni kalendar Serdahela za 2022. godinu. Natjecatelji su do 3. prosinca trebali poslati digitalne fotografije naselja ili okolice uz navođenje mjeseca za koji šalju fotografiju, te mjesta i vremena nastanka. Fotografije je ocijenio desetočlani žiri, a izabrano je dvanaest najboljih fotografija za pojedine mjesece. Samouprava je posebno nagradila autore tri najbolje fotografije te svakoj obitelji poklonila zidni kalendar.

FIĆEHAZ

Mjesna knjižnica u Fićehazu objavila je natječaj za djecu vezan uz pripreme za božićne blagdane. Djeca su slobodnom tehnikom trebala oslikati što znači za njih Božić i dostaviti knjižnici radove do 16. prosinca. Proglašenje rezultata održano je 18. prosinca u Domu kulture u sklopu humanitarne akcije, „burze domaćih kolača“.

SUMARTON

Hrvatska Samouprava Zalske županije 12. prosinca pod naslovom „Ljubav koja štiti“ priredila je duhovnu pripravu za božićne blagdane kod kapelice u Kamanovom vinogradu. Gost vjerskog programa bio je otac Ivan, koji je na službi u Župi Presvetog Srca Isusova u Velikoj Kaniži. U duhovnom programu sudjelovali su i članovi pomurskih pjevačkih zborova koji su adventski program uljepšali prigodnim pjesmama. Nakon zajedničke duhovne priprave svi su vjernici bili pozvani na kušanje kolača i kuhanog vina.

Po prvi put u Pinčenoj dragi

Zidni kalendar Fare Petrovoga Sela za 2022. ljetno

Od 2007. ljeta, paralelno s početkom duhovničke službe Tamása Várhelyija, u Petrovom Selu je spojeno šest narodnosnih sel Pinčene drage pod jednu skupnu faru. Naš dušobrižnik odonda ima svakarčkove ideje za dokumentiranje djelatnosti vjerskih zajednica, zato je pred trimi ljetima izdana bogato ilustrirana knjiga na 627 stranica, pod naslovom „A szentpéterfai (Pinkamenti) nemzetiségi plébánia-együttes első 10 éve. 2007-2017.” Ljetos je naš farnik vjernike od Narde do Petrovoga Sela presenetio sa zidnim kalendarom s kipici crkivov, sakralnih spomenikov, specijalnosti liturgičkih razdobljev u pojedinom nimškom, ali uprav gradišćansko-hrvatskom naselju. Kako je rekao, cilj s ovim zidnim kalendarom je još jedno naglašavanje zajedništva da se skupno svečuju molitveni dani, svetki kirtofa, bučure, crkvene svetačnosti da ovde živeće vjerske zajednice više znaju jedna o drugoj i da imaju mogućnosti se uključiti u molitvu, u radost drugih mjesta i ljudi. Farnik se je zahvalio svakomu fotografu ki je zastunja dao svoje slike za kalendar, kojega je uredio Endre Szunyovszky. Kalendar je izdan u 200 primjerkov i more se kupiti u svakoj crkvi za 1500 ft. Polag riči Tamása Várhelyija, ako bude odziv pozitivan na kalendar, pravoda će se i kljetu na ov način presenetiti vjerniki Pinčene drage.

Tiho

Prva adventska nedilja u Hrvatskoj Kemlji

Nedilju vecer, na 28. novembra, nažgali smo prvu adventsku sviću pri crkvi Hrvatske Kemlje. Adventski venac su načini člani Jačkarnoga zbora Mali Dunaj. I program su oni dali. Jako lipe adventske jačke su jačili. Nažalost, dica iz čuvarnice nisu mogla biti onde, zbog karantene. Jačkari su kuhali teja i vina. Čuda ljudi je došlo skupa da se veselimo jedan drugomu. Prvu sviću su nažgala zdrava dica iz čuvarnice Sunašce. Dobrovoljne dare, ča su ljudi dali, dilu se dica i Mali Dunaj. Lip večer smo imali!

Marija Nović-Štipković

FOTO: GIZELLA ELLER

Hrvatski jačkarni zbor Mali Dunaj

FOTO: JULIANA RONCZAI

Blagoslov na kemljanski Betlehem

Kemljanska Hrvatska samouprava svako ljetno se zi svim srcem pripravlja na Adventat. Pri nas se zi Barbaru počne svetačnost. Jako veliku tugu imamo, kad ovo ljetno zbog pandemije nismo mogli svečevati. Jako lip program su postavili Franci Nemet i KUD Konoplje. Kad budemo imali priliku, ćemo pokazati. Dugo ljet jur tomu da u Adventu skupa nažgemo sviće u centru sela. A to je bilo svenek u Ugarskoj Kemlji. Naša samouprava se je dogovorila s načelnicom sela Gizellom Eller da bi volili i Hrvatskoj Kemlji nažgati sviće. I Betlehem smo postavili nekoliko ljet. Naša crkva je jako shranjena. Uz crkvu Betlehem ne bi vidili čudami. Zato smo si zmislili, da ćemo ga postaviti na Glavnu ulicu. Onde čuda ljudi ide s biciklom i s auti. Svako ljetno na tretu nedilju postaviju naši pomoćnici si peljačem Péterom Tóthom. Petak, 10. decembra, večer po maši smo pozvali našega farnika Zoltána Botha da nam blagoslavlja Betlehem. Zbor Mali Dunaj je kuhao vina i teja. Svi ljudi ki smo onde bili smo si jačili lipe adventske i božične jačke. Svi zi čistim srcem čekamo najlipši svetak, Božič!

Marija Nović-Štipković

KAĆMAR

Mjesna samouprava i Hrvatska samouprava Kaćmara 8. siječnja suorganiziraju već tradicionalni nogometni susret veterana koji će se održati u sportskoj dvorani u Bikiću. Prema planiranom programu otvorenje turnira bit će u 9 sati, a IV. Hrvatski malonogometni turnir veterana početak će u 9.30. Oko 15 sati održat će se proglašenje rezultata. Druženje sudionika nastavit će se u mjesnom Kulturnom domu u Kaćmaru. Na turnir je pozvano osam momčadi, a igrači po mogućnosti trebaju biti stariji od 35 godina. Igra se 2 puta po 15 minuta, s momčadima u sastavu 5 + 1.

MARTINCI

U organizaciji Hrvatske samouprave Martinaca 4. prosinca tridesetak Martinčana bilo je na jednodnevnom izletu u glavnom gradu Republike Hrvatske Zagrebu. Razgledali su centar grada i uživali u adventskom ozračju te su se kući vratili s lijepim dojmovima, saznaje Hrvatski glasnik.

Kako saznaje Hrvatski glasnik 11. prosinca u Martincima je održana tradicionalna svinjokolja u užem krugu. Istoga dana navečer u domu kulture održano je božićno druženje „Božićna večer u užem krugu“.

ČAVOLJ

Mjesna samouprava Čavolja za ostvarenje projekta „Obnova nekretnina u vlasništvu samouprave za 2021. godinu“ (MFP-ŌTIK/2021/6) u sklopu Programa „Mađarsko selo“ dobila je potporu od 25 milijuna forinti. Taj iznos upotrijebit će se za obnovu kazališne dvorane mjesnog Kulturnog doma. Projekt uključuje potpunu unutarnju obnovu, uključujući i obnovu elektroenergetskog sustava. Glavni cilj projekta je jačanje društvenog života, zadržavanje žitelja, osobito mladih u mjestu stanovanja, unapređenje mjesnih kulturnih i rekreacijskih mogućnosti, te očuvanje i prenošenje tradicije mladim naraštajima. Posebna pozornost pri obnovi posvećuje se održivosti, energetske učinkovitosti i zaštiti okoliša. Radovi na obnovi završit će najkasnije do 31. prosinca 2022. godine.

KUKINJ

U organizaciji Hrvatske samouprave Kukinja u mjesnom Domu kulture, 11. prosinca priređeno je druženje u adventskom ozračju. Uz tradicionalno kićenje božićne grane i božićnog stola te ugođaj nekadašnjih Badnjaka družili su se naši Hrvati i njihovi prijatelji.

Foto: ORGANIZATORI

Tradicionalna prela i balovi u Bačkoj 2022.

- 08.01. – BAŠKUT, Bunjevačko prelo, Orkestar „Zabavna industrija“
- 15.01. – ČAVOLJ, Bunjevačko prelo, Orkestar „Bačka“
- 22.01. – BIKIĆ, Bunjevačko prelo, Orkestar „Zabavna industrija“
- 29.01. – BAJA: Bunjevačko prelo i prelo bačkih Hrvata, Orkestar „Čabar“
- 29.01. – DUŠNOK, Racko prelo, Orkestar „Zabavna industrija“
- 05.02. – KALAČA: Racko prelo, Orkestar „Zabavna industrija“
- 05.02. – ALJMAŠ: Bunjevačko prelo, Orkestar „Juice“
- 05.02. – SANTOVO: Marindanski šokački bal, Orkestar „Bereški tamburaši“
- 05.02. – GARA: Bunjevačko prelo, Orkestar „Bačka“
- 19.02. – VANCAGA-BAJA: Bunjevačko prelo, Orkestar „Zabavna industrija“ i „Čabar“
- 26.02. – KAĆMAR: Bunjevačko prelo, Orkestar „Juice“

SALANTA

U organizaciji KUD-a „Marica“ u Salanti je 11. prosinca održano druženje članova KUD-a i prijatelja oko tradicionalnog kolinskog ugođaja. Zaklala se i preradila svinja, a druženje je nakon napornog dana nastavljeno uz bogati stol kolinskih delicija, kako su to nekada radile naše bake, djedovi očevi i majke. Došli su i prijatelji iz Harkanja, Mješoviti pjevački zbor harkanjskih Hrvata. Ovom prilikom došlo je do primopredaje knjiga koje je Hrvatskoj samoupravi Salante poklonio bivši šumar, rođen u Salanti, Endre Muth. Uglavnom su to albumi i turistička izdanja na hrvatskom jeziku.